

## Huvudman

Botkyrka kommun  
utbildning@botkyrka.se

## Ärendet

Tillsyn av grundskolan Malmsjö skola i Botkyrka kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 2020-05-06

---

## Beslut

### Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p.2 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Botkyrka kommun avseende brister rörande att Botkyrka kommun inte säkerställt att utbildningen utformats så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

### Avhjälpta brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser att Botkyrka kommun inte säkerställt att utbildningen utformats så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero ange det som är aktuellt.

## Om ärendet

Skolinspektionen har i tidigare beslut den 1 februari 2017, den 9 februari 2018, den 20 juni 2018, den 14 maj 2019 samt den 6 juni 2020 funnit brister i verksamheten. I beslutet den 6 maj 2020 bedömde Skolinspektionen att det fanns kvarstående brister i skolans arbete för att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt arbetet med att styra och utveckla verksamheten.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i beslut från den 6 maj 2020. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder

som Botkyrka kommun inkom med den 25 november 2020, kompletterande uppgifter som inkom den 20 augusti 2021, uppgifter som framkommit vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan den 5-6 oktober 2021 samt kompletterande uppgifter och kommunens synpunkter på protokollet från uppföljningsbesöket som huvudmannen inkom med den 29 november 2021.

## Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

## Avstående från ingripande

### Trygghet och studiero

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

##### *Arbetet med att tillförsäkra elever trygghet och studiero på lågstadiet*

I beslut den 6 maj 2020 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister gällande att utbildningen utformas så att eleverna på lågstadiet tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Utredningen visade att personalen på lågstadiet inte fick det stöd och de förutsättningar som krävs för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Vidare fick inte alla elever, som behövde stöd för att skolmiljön skulle präglas av trygghet och studiero, adekvat stöd.

Av Botkyrka kommuns redovisning av vidtagna åtgärder som inkom den 20 augusti 2021 framgår när det gäller insatser på lågstadiet att skolan implementerat en metod (PAX) i årskurs 1-5 med syfte att främja studiero och trygghet. Skolan fortsätter med värdegrundsarbetet som exempelvis att alla pedagoger har ett gemensamt ansvar för alla elever. Det genomförs även ett fortsatt kollegialt lärande i tvärgrupper med lärare från alla stadier med syftet att åstadkomma större differentiering av undervisningen utifrån olika elevers behov. Det har skapats en bättre struktur för uppföljning och analys samt att personalen har utbildats i detta.

Av Skolinspektionens intervjuer med lärarna på lågstadiet framgår att skolans arbete med PAX och morgonpass som innehåller värdegrundsarbete skapar lugn och ro. Lärarna följer en gemensam lektionsstruktur och eleverna har fasta platser. I syfte att stödja det gemensamma arbetet kring eleverna, har skolan tydliggjort vem som arbetar med vem och personal från fritidshemmet täcker upp med en person per klass. Representanter för elevhälsan uppger i intervju att studieron och tryggheten på lågstadiet generellt är god. Exempel ges på hur bland annat personal från fritidshemmet arbetar med intensivläsning med eleverna. Rektorn uppger i intervju att det är mycket fokus på lågstadiet. Det är många insatser och både lärare och

elever stötts. Skolan har elever med stora behov som får stöd på olika sätt. Tryggheten och studieron är överlag god enligt rektorn.

Efter Skolinspektionens besök i oktober 2021 genomförde skolan en uppföljning av trygghetsarbetet. Resultaten visar på att det överlag råder trygghet och studiero på skolan.

Botkyrka kommun beskriver i en skriftlig komplettering efter Skolinspektionens skolbesök hur skolan använder olika screeningmaterial som på lågstadiet kompletteras med bedömningsstöd. De elever på lågstadiet som behöver hjälp för att knäcka läskoden får extra lästräning. Som en del i arbetet kring att förbättra studieron finns det särskilda intensivläsningscoacher.

#### *Arbetet med elevers språkbruk på högstadiet*

I beslut den 6 maj 2020 bedömde Skolinspektionen bland annat att det förekom ett hårt språkbruk med rasistiska eller homofoba kommentarer mellan vissa elever på högstadiet. Åtgärder hade påbörjats bland annat genom samtalsgrupper med elever och våldspreventiva program. Lärare, elevhälsan och rektorn uppgav att kommentarerna minskat och lärare uppgav att det var ett fåtal elever som fällde kommentarerna.

Av Botkyrka kommuns redovisning av vidtagna åtgärder som inkom den 20 augusti 2021 framgår att högstadiet har morgonpass där de startar dagen med att arbeta tydligt och strukturerat med språkbruket. Passen leds av lärare och innehåller bland annat värdegrundsövningar. Samarbetet i kollegiet har blivit mer strukturerat. Numera reagerar all personal på och följer upp incidenter. Vid en utvärdering i maj 2021 konstaterades att det sällan förekommer svordomar eller nedsättande uttryck. I samband med uppföljningsbesöket den 5-6 oktober 2021 lämnades kompletterande underlag där det framgår hur skolan arbetar på olika nivåer i alla årskurser för att skapa en god studiemiljö.

Av Skolinspektionens intervjuer med några av eleverna på högstadiet framgår att det finns vissa elever som har ett språkbruk som inte är acceptabelt. Eleverna säger att mentorn har pratat med klassen om det. De intervjuade eleverna i årskurs 8 och årskurs 9 berättar att det förekommer nazistiska och homofobiska kommentarer. Eleverna uppger att lärarna säger till de elever som säger dessa saker. De intervjuade lärarna på högstadiet säger att det tidigare var ett hårdare klimat. Numera finns det fler vuxna ute bland eleverna och lärarna agerar när de hör något olämpligt. Lärarna säger att det är en mindre grupp elever som fortsätter med det hårda språkbruket. Representanter för elevhälsan säger att det hårda språkbruket numera förekommer i betydligt mindre omfattning samt att skolan arbetar långsiktigt med detta i alla årskurser. Ett exempel är hur eleverna på låg- och mellanstadiet får öva på att hantera konflikter på ett bra sätt. Andra exempel är också de lärsamtal och samtalsgrupper som sker på samtliga stadier. Rektorn säger att lärarna agerar och reagerar om elever säger något. Lärarna diskuterar också med eleverna om varför de inte får säga vissa saker, men det finns ett språk de inte kommer åt.

#### **Rättslig reglering**

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I förarbetena till bestämmelsen anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Vidare anges att det förebyggande arbetet är centralt, och att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan samt att skolan även involverar elevernas vårdnadshavare i arbetet med att skapa gemensamma utgångspunkter för en trygg skolmiljö. (Prop. 2009/10:165 s. 319 f.)

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan har vidtagit ett antal åtgärder för att förbättra studiemiljön för samtliga elever. Åtgärder och resurser har satts in för att stödja de elever på lågstadiet som behöver hjälp. Personalen på lågstadiet fått ökat stöd och förbättrade förutsättningar för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Huvudmannen har därmed följt Skolinspektionens föreläggande i denna del.

Skolinspektionen bedömer vidare att det alltjämt förekommer ett hårt språkbruk bland en grupp elever på högstadiet. Problemet med elevers språkbruk gäller framför allt ett fåtal elever på högstadiet och omfattar därför en mindre del av verksamheten. Av utredningen framgår att skolan har vidtagit ett flertal åtgärder för att komma tillrätta med problemet och att problemet har minskat i omfattning sedan åtgärderna satts in. Skolan arbetar också långsiktigt med att förbättra språkbruket i alla årskurser. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt Skolinspektionens föreläggande i denna del men att bristen trots detta inte ännu är fullständigt avhjälpt. Enligt Skolinspektionens bedömning behöver skolan intensifiera insatserna kring de aktuella eleverna och Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen fortsätter sina åtgärder inom detta område. Skolinspektionen bedömer dock sammanfattningsvis att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse och att de insatser som huvudmannen har satt in är tillräckliga för att avhjälpa bristen över tid.

### Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Botkyrka kommuns verksamhet vid Malmsjö skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av utredningen framgår att skolan har identifierat brister avseenden trygghet och studiero. Det har vidtagits flera åtgärder för att komma tillrätta med studieron, insatserna är pågående och ytterligare åtgärder är inplanerade. Det har vid tillsynen inte framkommit något som tyder på att skolan kommer att minska sina ansträngningar för att tillförsäkra eleverna vid Malmsjö skola en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionen bedömer att Botkyrka kommun och rektorn vid skolan vidtar nödvändig rättelse genom pågående och planerade insatser. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

## Avhjälpta brister

### Styrning och utveckling av verksamheten

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 6 maj 2020 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister gällande styrning och utveckling av verksamheten. Utredningen visade att rektorn inte följde upp och dokumenterade skolenhetens kunskapsresultat i relation till de nationella målen.

Av Botkyrka kommuns redovisning av vidtagna åtgärder som inkom den 20 augusti 2021 framgår att rektorn har utvecklat och implementerat en struktur för skolans systematiska kvalitetsarbete. Skolans ledningsgrupp har skapat gemensamma mallar, en rimlig tidsplan samt avsatt mötestid för analysarbetet. Rektorn har idag en samlad bild över elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen och årskurser.

Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att skolan följer upp resultaten i alla ämnen i alla årskurser. Rektorn säger att det är samma analysmodell för alla ämnen. Lärarna på lågstadiet hade kommit ganska långt med sitt kvalitetsarbete i slutet av vårterminen-21. Det är från och med höstterminen-21 nya lärare på lågstadiet och de kommer därför att ta ett omtag med kvalitetsarbete. Rektorn ger exempel på vad analysen har visat när det gäller lågstadiet.

I samband med uppföljningsbesöket lämnades kvalitetsrapporten för 2021.

#### Rättslig reglering

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras även på skolenhetsnivå. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska enligt skollagen dokumenteras (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar).

Av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) framgår att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Rektorn bör sammanställa enhetens resultat

och tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att Botkyrka kommun vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristen. Denna bedömning görs framför allt utifrån att skolan har lämnat en dokumenterad uppföljning av kunskapsresultaten i alla ämnen och årskurser samt en kvalitetsrapport för 2021.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist.

Utredaren Anna Kjellberg har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Linda Wolf och Anna Malmenfelt deltagit.